

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOVELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Stev. 20.

NOVO MESTO, 8. julija 1950

Izhaja tedensko

Novomeško lokalno gospodarstvo je pokazalo svoje delo

Po velikih pripravah in energičnem vodstvu tov. Janka Mišigoja, poverjenika za lokalno gospodarstvo, se je približal 1. julij, dan otvoritve razstave lokalnega gospodarstva. V poslopu osnovne šole v Novem mestu se je zbral veliko število razstavljalcev in prebivalcev Novega mesta. Zal, da se je prav ob času otvoritve razstave ulila ploha, tako da ni bilo možno odpreti razstave izven poslopa, ampak je bilo treba izvršiti otvoritev v poslopu samem. Prostora je bilo sicer malo, vendar po hodnikih in stopnišču so se razvrstili ljudje tako, da je bilo za vse prostora. Med gosti so bili: minister Tomo Brejc, minister Leopold Krese, celoten okrajni komite Komunistične partije s tov. sekretarjem Martinom Zugljem, mestni komitet s tov. sekretarjem Jožetom Udovčem na čelu in Mestni ljudski odbor s tov. predsednikom Zagorcem Francem na čelu.

Govor poverjenika za lokalno gospodarstvo tov. Janka Mišigoja

Tov. poverjenik Janko Mišigoj je slovesno odprl razstavo. V svojem govoru je najprej pozdravil goste: ministra Tomo Brejca, ministra Leopolda Kreseta, sekretarja Martina Zuglia in vse prisotne. Nato je dejal:

Razstava lokalnega gospodarstva novomeškega okraja, ki jo odpiram v imenu Okrajnega izvršilnega ljudskega odbora ima za naše, predvsem lokalno gospodarstvo, velik gospodarski in politični pomen. Razstava nam bo pokazala velik napredok v lokalni industriji in obrti, kar lahko pripisujemo zavednosti delovnih kolektivov in privatnim mojstrom, ki v svoje delo vlagajo velik trud in ki stremijo, da zadovolijo potrebam delovnega ljudstva. Razstava nam kaže vso iznajdljivost delovnih ljudi pri premagovanju vseh objektivnih težav kot n. pr. pomanjkanje sировин. Te težave pa odpravljajo tako, da s čim večjim izkoriščanjem ostankov in celo odpadkov v obrti in industriji dosežejo čim večje uspehe pri delu in graditvi. Razstava nam bo pokazala tudi izume in novatorske uspehe naših delovnih ljudi v lokalnem gospodarstvu, kar nam daje nadaljnje pobude za napredok na področju lokalne proizvodnje, za uvedbo novih delavnih metod, s katerimi bodo izboljšali načine izdelave in dvignili kvaliteto izdelkov.

Razstava lokalnega gospodarstva novomeškega okraja se ne more primerjati z razstavami in velesejmi v bivši Jugoslaviji. Današnja razstava nam prikazuje predvsem uspehe lokalnega gospodarstva, katerega namen in naloga v našem petletnem planu je zlasti v tem, da proizvaja predmete široke potrošnje, da s tem dviga življenjsko in kulturno raven našega delovnega ljudstva. Prav lokalno gospodarstvo je tisto, od katerega ljudske množice občutijo rezultate socialistične graditve za izboljšanje življenjskega standarda naših delovnih ljudi. Današnja razstava se vrši prav v obdobju velikih sprememb v smislu demokratizacije pri upravljanju posameznih podjetij naj bo zveznega, republiškega ali lokalnega pomena, ko prehajajo podjetja v upravo delovnih kolektivov. Ta sprememba nam dokazuje veliko zavednost naših delovnih kolektivov, ki bo še bolj utrdila delovni elan posameznikov. S tem momentom smo naredili velik korak na-

tev v poslopu samem. Prostora je bilo sicer malo, vendar po hodnikih in stopnišču so se razvrstili ljudje tako, da je bilo za vse prostora. Med gosti so bili: minister Tomo Brejc, minister Leopold Krese, celoten okrajni komite Komunistične partije s tov. sekretarjem Martinom Zugljem, mestni komitet s tov. sekretarjem Jožetom Udovčem na čelu in Mestni ljudski odbor s tov. predsednikom Zagorcem Francem na čelu.

Razstava, ki jo danes odpiram, nazorno prikazuje ustvarjalno moč delovnih ljudi novomeškega okraja na področju lokalnega gospodarstva. Hkrati nam dokazuje njihovo požrtvovalno delo in njihove napore za zgraditev socializma. Obenem bo priznanje vsem delovnim kolektivom za vloženo delo, ki ga vlagajo pri izvrševanju svojih proizvajalnih planov.

Z delom, katerega prikazuje naša razstava, ponovno pobijamo vse kleverte kominformskih voditeljev, ki ne priznajo graditve socializma pri nas. Naša podjetja in naši obrtniki odločno udarjajo po teh klevetnikih prav z delom, ki ga tukaj prikazujejo. Na drugi strani pa bo dala ta razstava nam vsem, ki delamo v lokalni industriji in obrti novih pobud za nadaljnje delo, da bomo še bolj dvignili blaginjo ljudskih množic in izpolnili petletni plan pod vodstvom naše slavne komunistične partije s tov. Titom na čelu.

Govor predsednika obrtnega združenja tov. Ivana Adama

Govor tov. poverjenika Janka Mišigoja je bil nagrajen z močnim aplavzom in vzkliki naši Partiji in ljudski oblasti. Nato je govoril še predsednik obrtnega združenja tov. Adam Ivan. Govoril je v imenu obrtnikov novomeškega okraja:

Ko smo danes po štirinajstih letih vnovič priredili razstavo obrtniških in industrijskih izdelkov novomeškega okraja, smo jo priredili z docela drugačnimi občutki kakor leta 1936. Tako smo se borili za svoj obstanek. Razstavljalci smo svoje izdelke samo zaradi reklame, zaradi prodaje. Hoteli smo pritegniti čim več obiskovalcev, da bi med ljudmi zbudili zanimanje za naše obrtniško, ročno delo! Da bi v borbi za kruh svoje izdelke lahko spravili v denar.

Danes nam tega ni treba. Svoje delo ne razstavljamo zato, da bi privabili kupec in jim milostno ponujali, naj bodo tako usmiljeni in pokupijo izdelke naših rok. Danes razstavljamo izdelke naših rok zato, da pokažemo vsakomur, kaj zmore obrtnik v naši novi socialistični državi, ko mu je popolnoma zagotovljen obstoj in mu je prav socialistična ureditev dala novega razmaha in delovnega poleta.

Pri razstavi sodeluje tudi privatni sektor obrtništva. S tem je ustvarjena najlepša povezava med posameznimi sektorji in dana možnost plodnega in industrializacijskega medsebojnega tekmovanja. 51 privatnih obrtnikov raznih strok razstavlja nad 130 predmetov, med nimi mnogo zelo važne za gospodarstvo in gospodinjstvo našega delovnega človeka. Veliko predmetov je izdelanih iz odpadkov in odpadnega materiala, kar daje predmetu še posebno vrednost, saj

je narejen z izkoriščanjem odpadkov, kar je zelo pomembno za smotorno in načrtno gospodarstvo. Vsa razstava pa teži za tem, da pokaže tisto obrtniško dejavnost in tisti polet ter samoiniciativno, ki jo obrtništvo danes tudi v resnicu ima in v polni meri uporablja v korist ljudstvu.

Dokler bodo naši obrtniki delali s tako vnemo in tako kvalitetno, se nam ni treba batiti nobenih kominformskih klevet in njihovega praznega grmenja. Naše obrtništvo krepko in pošteno odgovarja na vse laži s svojim delom, čemur je lep dokaz naša razstava, ki znova spričuje našo prizadevnost in naše uspehe v borbi za plan in našo socialistično izgraditev.

Obenem naj ta razstava pokaže vsem obiskovalcem, da ima anše obrtništvo široke možnosti udejstvovanja in izredno iznajdljivost, in samoiniciativno posameznika in skrb za naše delovno ljudstvo.

Na ta način današnja razstava prav nič ne zaostaja za ono iz leta 1936, mar več jo celo prekaša. Vse predmete, ki jih boste videli, so izdelale pridne in spretne roke slovenskih obrtnikov, ki se jim ni treba batiti propada, ne večnih skrb za svoj kruh in obstoj.

Zato moram kot predsednik Okrajnega združenja obrtnikov izraziti najtoplejšo zahvalo ljudski oblasti, ki je to razstavo omogočila in organizirala, kakor tudi vsem ostalim, ki so zanj s svojim delom in prizadevanjem kakor koli prispevali.

Živila naša Partija!

Živel naš Tito!

Vojška godba je še zaigrala himno, nato pa so se vrata v razstavo odprla. Razstava je v celotnem poslopu osnovne šole in se premalo je prostora. V pritličju razstavlja komunala. Nato pa se po nadstropjih razvijejo najrazličnejša poletja in obrtniki. Posebno pozornost zhujajo izdelki Jelke iz Žumberka, ki razstavlja odlične vzgojne igrače, tovarna perila in tkalnice iz Novega mesta, mestno mizarstvo, mestno krojastvo in šivilje, Pionir s svojim pohištvo. Pozornost zbuja soba, v kateri je prikazan v zemljevidih bogastvo novomeškega okraja in kako se to bogastvo izrablja, tretji zemljevid pa kaže Partizansko delavnost in celotno industrijo na partizanskem ozemlju.

Naslednja soba nam kaže stare zidanice, okrog nje pa najmodernejše vinogradarske potrebščine in stroje. Posebnost je Okno novic, ki je izdelano v obliki okna dolenjske hiše. Lončarji so nas presentili s prav tistimi izdelki, ki nam jih najbolj primanjkuje, t. j. krožniki, skledami, lončki in skodelicami. Odlične izdelke ima Keramika iz Novega mesta. V veliki telovadnici razstavlja Tekstilna tovarna iz Novega mesta, ki je razstavila kar celoten stroj, na katerem de lajo naši tekstilci. Invalidska mehanična delavnica je razstavila dvigalo. Posebno razstavljajo učenci v gospodarstvu s čimer so pokazali načrtnost v svojem delu in učenju.

In končno smo prišli na veselčni prostor. Dobra je kaplja, dobre so klobase, le rib ni, katere so obljudbile razstavljalci ribiči. Mnogo še kaže ta razstava kakor izkoriščanje gozdov in njih varstvo, zdravilna želišča, zdravstveno udejstvovanje, fizkulturna pa prikazuje vse panoge športa in vse najrazličnejša orodja.

Volitve v odbore AFŽ

Pri volitvah v odbore Antifašistične fronte žena so se žene, več ali manj, zavedale dolžnosti. Vedo, da mora žena pri nas, v gradivni novega socialističnega gospodarstva in pri rekonstrukciji vasi prinesi s svojo organizacijo delež do boljšega življenja našega delovnega kmeta.

O pomenu in izvedbi volitev so se žene porazgovorile na sektorskih konferencah in predvolivnih sestankih. Toda udeležba na teh konferencah in sestankih je bila zelo slaba.

Dobro so potekale volitve v tistih krajih, kjer se je vaški odbor OF s Krajevnim ljudskim odborom zavedal enakopravnosti žene v vsakršnem delu in da jim žene tudi lahko pomagajo reševati vso gospodarsko in politično problematiko.

Zene iz Stopič, St. Jerneja, delno iz Skocjana, Dol. Toplic, Zužemberka, Dvora in Mirne peči so si na zadnjem predvolivnem sestanku zadale nalogu, da bodo volitve same izvedle.

Sodelovanje vaških odborov OF pri volitvah v odbore AFZ je bilo samo v Prečni. Ženam iz Skocjanskega sektorja, Suhe Krajine in KLO Dolž so se zdele volitve nepotrebne in niti najmanj ne mislijo, da je treba tudi pri njih izvoliti nov odbor. Kljub

vsemu prizadevanju in sklicevanju sestankov, katerih bi se morala udeležiti sleherna žena v vasi, se jih ni nobena udeležila. Kje so vzroki, da se v teh krajih volitve niso izvršile? Predvsem zaradi nerazumevanja vaškega odbora OF in KLO. Naloga vsakega odbora OF je, da zainteresira vse članice OF in povle, kakšne važnosti so volitve v odbore AFZ.

Do sedaj so bile izvedene volitve v 31 osnovnih organizacijah, in sicer: Brusnice, Bela cerkev, Sela-Ratež, Gaberje, Orehotica, Podgrad, Zabja vas, Bršljin, Novo mesto: I. teren, II. teren, III. teren, IV. teren; Dolnje Karteljevo, Ajdovec, Dvor, Birčna vas, Stopiče, Hrušica, Brezovica, Vel. Orehek, Plemberk, Cermosnjice, Dol, Težka voda, Gor. Straža, Smarjeta, Zameško, Gotna vas, Laze, Dol, Prekopa v Dobindolu.

Najboljša udeležba in izvedba volitev je bila na IV. terenu v Novem mestu, kjer se je udeležilo volitev okrog 200 žena. Zelo lepo so potekale volitve tudi v Bršljinu, kjer je bila udeležba zadovoljiva. Prisostvoval je tudi predsednik VO OF in podal politični referat.

Za pozivitev dela na vasi je potrebeno, da AFZ, Krajevni ljudski odbor in Osvobodilna fronta skupno rešujejo gospodarsko in kulturno pozivitev.

I.

Okrajni ljudski odbor Črnomelj je zasedal

Dne 26. junija 1950 je v Črnomelju zasedal OLO Črnomelj v znanimu kritičnega razmotrivanja gospodarskega položaja v Belokrajinji ter je za zboljšanje gospodarskega položaja sprejel pomembne sklepe. Decentralizacija državnega aparata z ukinitevijo OBLO je Črnomeljski OILO znatno učvrstil, zlasti z vodilnim kadrom, ki bo znal voditi politično in gospodarsko življenje v Belokrajinji po onih tradicijah iz NOV, ko so NOV ljudske oblasti izvršili zgodovinsko pomembno dejanje s tem, da so mobilizirajoč vse sile v ljudstvu in materialu za NOV znatno prispevali k zlomu okupatorja in s tem dal ton in revolucionarno vsebinsko naši ljudski oblasti. Nedvorni, bo takšno nalogu izvršil tudi sedanji okrajni ljudski odbor v borbi za izvedbo petletnega plana, za kar je pokazal dobre znake na tem zasedanju, z čimer bo privredno Belokrajinu v tisti položaj, ki ji po privaci pripada kot zibelki partizanstva.

Politično gospodarsko poročilo je podal tov. predsednik OLO tov. Zunič Janez, ki je v razčlambi gospodarskega položaja posebno naglasil, da je osrednja naloga OLO, da vede Belokrajinu iz gospodarske zaostalosti na vseh področjih gospodarske dejavnosti v aktivnost, za kar so dani vsi pogoji z njenim prirodnim bogastvom. Vsled velikega važnosti in v interesu ljudskih množic je skupština sklenila razviti vse sile za izvedbo planskih nalog. Pri vsej dosedanji dejavnosti ljudske oblasti se je vedno najvidnejše kazala napaka, da niso imeli na terenu iniciative člani okrajnega ljudskega odbora, kateri niso prisostvovali sejam KLO, nadalje se je opustila metoda zborov volivcev kot najnovnejša podlaga za nadaljnje delo KLO. Takšno stanje je privredno v Belokrajinji v mnogih primerih do pasivnosti KLO, ki so razne naloge prepustili intervencijam uslužbenstva OLO, kar je z ozirom na nepoznavanje razmer privedlo do raznih napak, ki so šle v gospodarsko in politično škodo. Zato je učvrstitev KLO, ki naj samostojno in življenjsko rešuje vse tekoče naloge, glavni pogoj nadaljnji uspehov. Z ozirom na veliki tempo v socialistični izgradnji mnogo zaostaja prevzoja ljudskih množic, ki v mnogih primerih ne razumejo te ali one gospodarske akcije, kar se negativno odraža pri njenih izvedbah, kot je na primer v izvedbi setvenega plana, utaja setvenih površin, neizpolnjen plan za gospodarstvo, kar vse omogoča raznim špekulantom, da se okoriščajo na rancu malega kmeta, ki je glavni nosilec različnih odkupov. Tako so večji kmetje utajili večje površine, kakor imamo na primer Rozman Nikolaja iz Suhorja, ki je utajil 1 ha orne površine, Stručelj Jože iz Gribelj pol ha, Tomc Jure in še mnogi drugi, katere je ljudska oblast kaznovaha od 10 do 25000 dinarjev. V nadaljnjem primeru utaje in satotaže pri odkupu je skupština sklenila, da bo vse take bolj strogo kaznovala.

Posebno skrb bo OLO posvetil lokalni dejavnosti ter zlasti poživil proizvodnjo v opiekarnah, za kar se kaže velika potreba. Ker OLO Črnomelj participira na uvozu v pogledu deviz pri gozdnih sadežih in zdravilih zeliščih za 70%, nadplanskim izvozom lesa pa za 100%, se kažejo nujne potrebe in ugodnosti po večji dejavnosti pridobivanja deviz s tem, da bomo izvozili čim več teh artiklov, kateri niso pri nas nujni ter jih lahko pogrešamo. Za vse to izvozno blago bo Belokrajinai dobivala razne stroje in orodje, ki je nujno potreben našemu gospo-

darstvu. Nadalje bo ljudska oblast pristopila k uvedbi krajevnih samoprispevkov, ki jih bo porabila v lokalne namene svojih KLO.

Z ozirom na velike gospodarske naloge je skupština sprejela nekaj pomembnih sklepov, ki bodo z izvedbo znatno okreplili gospodarski položaj ter posebno učvrstili KLO. Zavedajoč se važnosti izvedbe petletnega plana je skupština izglasovala sklep o mobilizaciji vseh razpoložljivih sredstev v te-

Levstikovi brigadirji tekmujejo

Veličastna pesem žag in sekir frontnih brigad na Rogu je utihnila. Stoletne smreke je objel hladen, večerni mrak. Skozi gozd se razlega pesem brigadirjev pete novomeške brigade in se izgublja nekje med vrhovi visokih dreves.

V brigadni kuhinji na Travniku je večerja že pripravljena. Izba barak prihaja prve desetine brigadirjev. Trudne, z žulji posejane roke odlagajo žage in sekire. Brigadirji so v živahnem razgovoru in po-

dmenku.

»Tovariš komandant! Koliko kubikov je podrla naša desetina?« »Kaj boste vi! Naša je danes boljša od vaše! Da veš, France, jutri dobimo mi prehodno zastavico!« se je postavila Slavka iz prve desetine. »Prav le imejte jo, samo če vam jo bomo izročili!« No, taklike prepirčki se vnamejo med brigadirji, ko se zvečer snidejo. Vsi pa imajo pred seboj smoter: čimprej izvršiti plan, premagati III. krško brigado in postati udarnica.

Brigada je na Travniku od 8. junija 1950. Do 27. junija je bil plan 3.839 kubičnih metrov dosežen s 102%. Samo 27. junija je brigada z 39 ljudmi izdelala 605 kub. metrov lesa in s tem dosegljajo največjo zmago v desetanjem delu. Po sedemnajstih dneh — namesto planiranih 23 — je bil brigadni plan izvršen.

Brigadirji so razvrščeni v sedmih desetinah. Od teh sedmih jih dela vendar samo pet. Brigadirji iz II. in III. desetine, ki so prišli iz Skocjana in tamkajšnje okolice, so se dela ustrašili in zbežali domov. Ti županici so: Jule Tramte, Ludvik Lužar, Anton Makovec, Karel Andrejčič, Franc Blažič, oba Franca Hočvarja, Janez Udovč, Lojze Tramte, France Tramte — vsi iz Skocjana. Iz Smarjeti Alojz Stancar, Franc Rebzelj iz Zameškega ter Ivan Bašelj, Anton Pavelič, Anton Prešeren in Jože Kraševci iz Smarjeških Toplic. Ti tovariši so

Tekmujejo v naslednjih točkah:

1. kdo bo prvi izvršil plan,
2. v boljši izdelavi lesa in
3. v lepši urejenem prostoru taborišča in notranjem življenju brigade.

Frontovci pete novomeške brigade ne dvomijo v zmago tudi v tem tekmovanju. Delovni polet, ki je v njihovih vrstah, je dokaz visoke zavednosti brigadirjev. Skrb komandanta brigade Franca Goloba, komisarja Bogdana Vrančiča, požrtvovalnih desetarjev, udarnikov in vseh brigadirjev, med njimi tudi Maričke in Rezke, ki dobro skrbita za prehrano v brigadi, skratka skrb vseh frontovcev na Travniku za izpolnitve okrajnega plana je vzor delovne vneme. Pred takimi brigadami ni zaprek, z zavednostjo takih frontovcev izpolnjujemo uspešno petletni plan tudi v našem okraju. Ivica

Pismo frontovcev s Travnika

Tovariš

inž. Jože Levstik,

sekretar oblastnega komiteja KPS
za ljubljansko oblast,

Ljubljana.

Sporočamo Vam, da je brigada frontovcev novomeškega kraja, ki nosi Vaše ime, častno izvršila svojo nalogu in šest dni pred rokom izpolnila proizvodni plan brigade. Od 8. do 7. junija smo v 17 delovnih dneh podrli, oklesetili in obelili 3865 kubičnih metrov jelove hlodovine, jamskega lesa in celuloze. Čeprav smo med številčno najšibkejšimi brigadami, ki so letos delale na Rogu, smo se od prvega dneva dalje zagrizli v delo in dnevno presegali norme. Samo v zadnjih treh dneh smo izdelali namesto planiranih 439 kubičnih metrov 806 kubikov lesa. Ponosni smo, da smo kot člani Osvobodilne fronte našega okraja izpolnili državljanško dolžnost. Delali smo z za-

vestjo, da si pod vodstvom naše herojske Komunistične partije in dragega tovariša Tita v resnici gradimo srečno bodočnost.

Dragi tovariš sekretar, brigadirji Vaše brigade Vas iskreno vabimo, da nas obiščete v roških gozdovih, kjer nadaljujemo bitko do dneva, dokler ne bo izpolnjen gozdarski plan novomeškega kraja. Na naše domove se hočemo vrniti s častnim naslovom udarne brigade z Vašim imenom starega partizana in prijatelja Dolenjske.

Ko Vam pošiljamo tople tovariške pozdrave in se veselimo svidenja z Vami, Vam hkrati obljudljamo, da bomo v borbi za socializem tudi v bodočih delih z vsemi močmi za zmago pravice stvari naše Partije in narodov nove Jugoslavije.

Vse sile za petletko!

Frontovci V. novomeške frontne brigade.

namene. Da se bo v tem oziru razvijala gospodarska dejavnost, je sama skupština dala pošnemanja vreden vzgled, ko so se vsi oborniki obvezali, da se bodo v namene izvedbe gozdnega plana udeležili z najmanj trodnevnim delom v gozdovih, k čemur bodo pritegnili še ostale zavedene frontovce. Ravn tako so sklenili, da bodo vse pokrenili za čim večji vpis ljudskega posoja, sami so se pa obvezali vpisati 160.000 din.

Ob koncu zasedanja je skupština z velikim odobravanjem sprejela protestno rezolucijo, v kateri osovoja informbirojevsko gospodarstvo, posebno pa Češkoslovaško, v kateri sta tragično poginila naša dva najboljša državljanja. (Rezolucija je bila poslana zunanjemu ministrstvu.)

Beležimo na kratko

Marsikateremu Zužemberčanu je še v svinem spominu italijanska okupacija. Vsem tistim zavestnim in nezavestnim Zužemberčanom pa priporočamo, da si čimprej oskrbe pri Krajevni mizarski delavnici prikupen okvir, da ukovirajo italijanske napise. Res bi bilo škoda, da bi se po tolikih letih svobode pokvarili. Saj so velika »kulturna« in zgodovinska vrednost. Vam, katerim ti napisi krasijo hiše ali pa so delno skriti za beležem, pa povremeno na uho, da vam zavidamo ta dragocenost.

Levstikovi brigadirji tekmujejo

dne. Tu dela osem brigadirjev in ena brigadirka.

Brigadirka in desetarka prve desetine Slavka Jeršinova je 28. junija dopoldne pripravila svojo desetino do delovne zmage. Pripravili so namesto 816 kubičnih metrov lesa za izvoz 820 kubičnih metrov in plan izvršili v 20 dneh. V desetini je brigadirka Pepca, ki beli, in sedem brigadirjev. V svoji sredi imajo veseljaka Petra Radovana, ki čestotrat poskrbi za smeh.

Iz pete novomeške brigade bo prišlo v dolino veliko udarnikov. Njeni dosedanji uspehi in sklep, da bo ostala v gozdu, dokler ne bo izpolnjen okrajni plan, govorijo o tem dovolj priporočljivo. Ze po prvem tednu težkega in napornega dela jim je Izvršni odbor OF Slovenije podelil brigadno prehodno zastavo. Ob tej priložnosti so navedeli tekmovanje III. krški brigadi, ki nosi ime predsednika vlade LRS tovariša Miha Marinka, sami pa so sprejeli ime tovariša inž. Jožeta Levstika, sekretarja Oblastnega komiteja KPZ za ljubljansko oblast.

Ali si že poravnal naročnino

Tekmujejo v naslednjih točkah:

1. kdo bo prvi izvršil plan,
2. v boljši izdelavi lesa in
3. v lepši urejenem prostoru taborišča in notranjem življenju brigade.

Invalidi pomagajo pri poljskem delu

Ze sred meseca aprila, še pred otvoritvijo letne sezone, so prišli prvi invalidi na zdravljenje v Dol. Toplice. Invalidi pa se ne poslužujejo le zdravljenja, temveč radi prisotijo na pomoč pri raznih delih. Posebno se je v tem oziru odlikoval oddelek, ki je prišel na zdravljenje v času od 27. maja do 16. junija. Ta oddelek se je zavedal važnosti kmetijskega dela, ki je ravno v tem času tako vsestranski in zahteval mnogo in dobre delovne sile, zlasti še ob košnji seni. Zadružna ekonomija in tudi privatni gospodarji so bili v tem času v stiski za delovno silo, ker je bilo dela povsod obilo, a manjka delovne sile. Toda skrb je bila kmalu odstranjena, ker so prisotili in prijeli za koso ter začeli podirati travnik za travnikom. Dasi invalidi in težko telesno poškodjeni, jim kosa sigurno poje in podira travne bilke. Za košnjo in sušenje sene so invalidi žrtvovali 453 prostovoljnih delovnih ur. Pomagali pa so tudi privatenemu sektorju. Vstajali so že ob 4. uri zjutraj ter šli pomagati okopavati prompir, potem pa sušiti seno. Tako so tudi pri privatenih napravili 53 delovnih ur.

Največ so invalidi pomagali kmetijski ekonomiji, ki je z njih pomočjo v najlepšem vremenu spravila lepo množino sene. S spravljenjem sene in pripravo živinske krme bo ekonomija dobila primerno množino goveje živine, zlasti krav, kar bo nemalo pripomoglo k povečanju živinoreje v tem kraju, ki je vsesed posledje vojne, ki je ravno tod okoli zahtevala velike žrtve. Dobro vodenja ekonomije bo tudi najlepši vzgled privatenemu sektorju, kaj zmore zadružno delo. Tukajšnja ekonomija si je že oskrbela tudi dobrega plemenkega bikha, ki naj bi pripomogel k zboljšanju živinoreje v kraju in okolici. — Zadružna ekonomija že poseduje dva kosilna stroje, v najkrajšem času pa dobi še traktor za oranje na dva noža.

Tako so invalidi mnogo pripomogli k spravi sene in s tem tudi k napredku ekonomije, ki se še bori s prvimi začetki. Uspeh ekonomije bo gotovo privabil še druge gospodarje, ki sedaj še delo ekonomije nekako nezaupno opazujejo, da pristopijo v skupnost in se bo ekonomija spremenila v dobro obdelovalno zadružno.

Važnost roditeljskih sestankov

Smo ob sklepu šolskega leta. Solska vrata so se za učenčko mladino že zaprla, sprejeli bodo le še letna spričevala, ki bodo pokazala uspeh šolskega dela, nakar nastopi doba oddihja in veselih počitnic. Končni letni uspeh je najlepše ogledalo dela šole z domom. Dijaki staršev, ki so tesno povezani s šolo in se zanimajo za učni uspeh svojega otroka, dobro napredujejo v šoli, kar se v nasprotnem slučaju ne more trditi. Najboljša povezava šole z domom pa so roditeljski sestanki, pri katerih se učitelji in starši skupno porazgovorejo o dobrilih in slabih straneh učenca, o stvareh, ki vplivajo na napredek i. t. d. Kjer so roditeljski sestanki redni in se jih starši v velikem številu udeležujejo, tam je tudi uspeh dober. Najboljši roditeljski sestanki so razredni sestanki, na deželi pa tako imenovani vaški roditeljski sestanki. Le žal, da so vaški roditeljski sestanki pri nas še vse prema veljani.

Roditeljski sestanki se po naših šolah že mnogo let vrše, ali izkušnja kaže, da ne dosežejo začelenega namena, ker so le preslabo obiskani. Na sestanke prihajajo le starši otrok, ki se že itak zanje precej zanimajo, onih staršev pa, ki bi jih učiteljstvo najbolj zelelo pa navadno ni. Tem je vse to nekako odveč. Z vaškimi sestanki bi tudi take starše, ki se za šolo in vzgojo njih otrok le malo ali nič ne brigajo, privabili na sestanek, ki naj bi bil ob času, ko imajo starši največ časa. Vsak sestanek pa mora biti dobro pripravljen, razgovor s starši naj bo stvaren in iznese vse dobre in slabe strani tako doma kakor tudi šole same. Pregledajo naj se vse okolnosti, ki bodisi dobro ali slabo vplivajo na vzgojo otroka in se jih skuša odstraniti. Z dobro pripravljenimi sestanki in tesnim stvarnim preprječevanjem o važnosti rednega pohajanja otrok v šolo, se bo tudi bolj zanimalne in za svoje otroke malo skrbeče starše pridobilo, da bodo resneje gledali in skrbeli za otrokov napredok.

Naša ljudska oblast zelo skrbi za čim višjo izobrazbo naše mladine. Ustanavlja sedemletne šole in jih spreminja v nižje gimnazije, da bo čim več naše mladine doseglo nižjo gimnazijsko izobrazbo. Z ustanavljanjem nižjih gimnazij na deželi, se mora dvigniti tudi zanimanje staršev in njih skrb za svoje otroke, ki se jim nudi večja izobrazba na najlažji in najcenejši način. Tem staršem je treba pojasniti važnost pomene ustanavljanja nižjih gimnazij in prednost, da ostane otrok doma in doseže nižjo šolsko izobrazbo. Seveda mora tak otrok ali dijak imeti dovolj časa, da se za šolo dobro pripravi, da izdelo doma načine in vaje. Vendar tak otrok poleg šolskega dela še vedno najde nekaj časa, ki lahko staršem pomaga pri domačem opravilu. Seveda prva dolžnost dijaka je šola. Razgovor o tem spada pa roditeljski sestanek, ki naj starše o tem prepriča.

Roditeljski sestanki naj postanejo res množični in učni ter vzgojni uspeh na naših šolah, se bo znatno dvignil, končni letni uspehi bodo zadovoljivejši.

Srečanje pod Gorjanci

»Vinko, daj mi ga še eno porcijo, kaj se boš tako tresel zanj, kot da ti je na srcu zrastel,« je zaklical politdelegat Milan, ki se mu je že poznao, da je nad njim dobilo svoj vpliv dobro belokranjsko vino.

Vinko, politdelegat prvega voda, je bil ta dan dežurni ter imel tudi to pravico, da je delil med borce vino, katerega so za ta dan preskrbeli naši intendantje. Stal je poleg mize in s kozarcem v roki delil sladko kapljico, med tem pa se je Milan v rahli vinjenosti šalil z domačo hčerkjo, ki se je od časa do časa pojavila v sobi.

Se predno je Vinko razdelil vse vino, je bil poklican, kot dežurni, v štab bataljona. Ko se je čez dobre četrt ure vrnil k nam, se mu je že na obrazu poznao, da bo nekaj novega povedal.

»Fantje,« tako je imel navado reči, »pripravite se za pokret, čez eno uro in pol gremo naprej.«

Milan se očividno ni razveselil te novice, obenem pa se je že postavil pred Vinkotka s prazno porcijo rekoč: »No Vinko, saj ne vem kdaj ga bom spet lahko dobil takole iz škafa.«

Jaz sem si tudi za potrebo privezaš dušo, ali še bolj kot pijače, sem bil potreben počitka, ker sem ravno prejšnji dan prišel iz Kordunja, kjer sem bil dva meseca v bolnišnici. Vsled tega tudi mene ni razveselila novica o predvidenem premiku in pohodu, ki lahko trajala več ur, ali celo dni. Se posebno pa me je vznemirila ta novica, ki si jo lahko slišal vsak čas, ker sem bil skoraj popolnoma bos. Na nogah sem imel edino dobre no-

Sprejem pri predsedniku OLO

V preteklem tednu smo bili povabljeni najboljši in najpridnejši dijaki sedemletnih šol in nižjih gimnazij novomeškega okraja na sprejem k tovarišu predsedniku okrajnega ljudskega odbora. Takšne prisrčne slovesnosti, ki je bila v soboto v rdečem kotičku v stavbi okrajnega ljudskega odbora, mladi gostje-dijaki niso pričakovali. Prvič v življenju so prejeli za svoje delo visoko priznanje ljudske oblasti. Najboljši dijaki iz Zužemberka, Škočana, St. Jerneja, Smarjet, Novega mesta ter z novomeške glasbeno šole so prišli ta dan na okrajni odbor. Izpolnili so naročilo našega največjega učitelja tovariša Tita, ki je mladini povedal, da je učenje v šoli velika in odgovorna dolžnost mladega naraščaja do socialistične domovine.

Lepo slavlje je začel tov. Kastelic, poslovnik poverjenika za prosveto na okrajnem odboru. Pozdrvil je predsednika okraja tov. Martina Zuglja, podpredsednika tov. Staneta Smida, pomočnika tajnika tov. Ivana Kasesnika ter tovariše šolske upravitelje, znane v zslužne prosvetne delavce novomeškega okraja: Dragota Gregorca iz Dol. Toplice, ki že 46 let služi ljudstvu, Franca Mrvarja iz Zužemberka, Martina Marinča iz St. Jerneja, Vladimira Miheliča iz Smarjet in Milko Podlogar iz Klenovika. Tov. Kastelic je z jedrnatimi besedami orisal velike naloge, ki stoje danes pred šolo. Povabil je vnemo učiteljev in najboljših učencev, katerim daje danes ljudska oblast vse priznanje za njihov trud. Iz rok tov. predsednika Zuglja so nato pionirji in mladinci prejeli lepe knjižne in denarne nagrade, učenci, ki so obojestranske sirote iz narodnoosvobodilne vojne, pa so prejeli tudi perilo, obleke in čevlje. Zarečih, ponosnih oči so mladi gostje odpirali lepa knjižna darila. Med šolskim letom pa niso pričakovali, da bo njihov trud država tako lepo nagradila. Posvetilo: »V spomin na šolsko leto 1949/50 dobremu dijaku socialistične Jugoslavije, ki je zapisano v podarjenih knjigah, jih bo na poti v življenje lep spomin, da je mlada Titova Jugoslavija v svojih najtežjih letih

vedno mislila v prvi vrsti na svojo bodočnost — mladino.«

Ko je razdelil nagrade, se je zahvalil vzgojiteljem in učencem tov. predsedniku Zuglju. Vzpodobil jih je za nadaljnje požrtvovano delo ter poudaril, da so danes mladini odprta vsa vrata do najvišjih šol. Socializem lahko zavestno gradijo le kulturni ljudje. Mlada država nujno potrebuje čim več visoko izobraženih ljudi in po tej poti naj koraka naša mladina, naš up in ponos. Učitelje pa je tov. predsednik povabil, naj s svojim delom še nadalje gradijo trdno povezano s krajevnimi ljudskimi odbori, kjer lahko prav prosvetni delavci veliko pripomorejo z nasveti in z vzgledi, da bo delo odborov še bolj plodno.

Besede tovariša predsednika so šle na vzočim do rca. Tako nekoč na šolah niso zaključevali šolskega leta, je poudaril nato tov. Franc Mrvar, upravitelj iz Zužemberka. V imenu nagrajenih in v imenu učiteljstva celega okraja se je zahvalil ljudski oblasti, ki posveča razvoju in napredku šole danes tako veliko pažnjo. Segel je v spominu do mladih šolskih let, ko je bila izobrazba dana le otrokom vaških bogatašev in mestni mladini, otrok malega kmeta ali bajtarja pa se je samo po srečnem naključju morda prebil tu in tam do gimnazije. Kako drugače je to dandanes. Nove šole, sedemletke, nižje gimnazije prav na deželi in tako dalje, vse to govorji dovolj prepričljivo, da hočemo v novi Jugoslaviji zdravo, razgledano, kulturno in izobraženo mladino, ki bo nadaljevala delo, s katerim smo začeli v veliki narodnoosvobodilni vojni. Tako je poudaril tov. Mrvar in še pristavil, da bodo učitelji v okraju podvajili svoje moči in opravili zaupanje, ki ga v njihovo poslanstvo in delo v šoli polaga naše ljudstvo s svojo oblastjo.

S pesmijo je bila nato prisrčna slovesnost zaključena, gostje in tovariši z okraja pa so zatem odšli na skupno kosilo, ki je bilo pripravljeno na čast odličnjakom — najboljšim učencem sedemletk in nižjih gimnazij v okraju. Mladi nagrajenici so trdno sklenili, da bodo ostali na poti najboljših učencev.

Tako so v Stopičah zaključili šolsko leto

Lepo je bilo pri nas na dan 24. junija. Skoda, da nas niste prišli obiskati, laže bi nam verjeli kar vam bomo povedali.

Nismo slavni Butalci ali premeteni Ribnčani, pač pa skromni Podgorci s svojimi navadami in razvadami, ki pa včasih le kaj pametnega uganemo.

Ko smo dobili dopis, da pogostimo najboljše učence naše šole, nas to ni prav nič zaskrbelo. No, tisti par odličnjakov bomo že kako nagradili, no — da bo volk sit in ovca cela. Presneto pa je zaskrbelo tovariša predsednika KLO, ko smo mu s »hribom« sporočili, da imamo letos kar 47 odličnjakov. Veste, na hribu je naša kovačnica kulture in prosvete, tam smo jih skovali. Odtod je napeljan brezični telefon na KLO, s katerim smo v prav dobrih odnosih. Kaj se da? Nagrado vsem ali pa nikomur, tako je zabrnelo s hriba.

Le počakajte, vij premeteni kovači, si je mislil naš predsednik Udovč Jože. Ce je pa tako, bom pa še jaz eno rekel. Vsi, otroci

in starši, pa še kdo naj bo navzoč, saj smo pomagajte mi organizirati vso to zadevo. Zopet sta se KLO in hrib strnila in v temi povezavi organizirala nepozabni večer.

Pridne roke pionirjev so spletile vence, s katerimi smo bogato okrasili dvorano gasilskega doma. Naše žene so pa zopet enkrat imele priliko pokazati, da niso zadnje, kar se tiče kuhanja in peke. V kuhinji Tilke Možetove so godrnjali veliki lonci z obaro nad pečenko, ki je preglasno cvrčala v pečici štedilnika. Beli kruhek pa je namigoval orehovim poticam, ki so komaj čakale zdravih belih zob.

Sobota je Dan, ko se naši ljudje težko odpriavijo z doma. Bodo prišli vsi povabljenici?

Točno ob določeni uri se je dvorana napolnila do zadnjega kotička. Slavljenici odličnjaki so zasedli lepo pogrnjene in s šopki rož okrašene mize. Da ste jih samo videli, kako veseli in ponosni so bili in kako lepi, svečano razpoloženi. Pa še to — vsak svoj

Na Gaju smo se ustavili. Menda ne bomo ostali tukaj na tej prekleti burji, ko ne moreš nikjer najti toliko zavjetja, da bi si odtalil premrle roke in noge. Komandir Miloš še posebej naročal borcem: »Hodite previdno in pazite na zvezole! Komisar Janez pa je še dodal, da bomo v nekaj urah že na mestu in da se bomo tam lahko dobro odpočili ob zakurjenih kmečkih pečeh. Ko smo miše poslušali navodila komandirja in komisarja, je prvi del bataljona že krepko zastavil korake v ledeno in črno temo.

Klub temu, da je bila ta pot nekaterim borcem že poznana, smo se le še težavo prebijali naprej. Pot je bila močno poledenela in nekajkrat je kolona popolnoma obstala, ker konj in mule nikakor ni bilo mogoče spraviti v strminu preko led. Tudi borci so padali po tleh kot snopje in eden si je skoraj zlomil roko.

Jaz sem si preko takih mest pomagal na ta način, da sem prižigal liste, katere sem trgal iz knjige, ter tako uničil skoraj dve, starci leposlovni knjigi, ki sem jih nosil s seboj.

Ko smo hodili že precej časa, smo se znašli v neki dolini, skozi katero je žuborel majhen potok in se tu in tam skrival pod ledom med nizkimi smrečicami. Se predno sem se mogel pravilno orientirati, sem slišal, kako borci prenašajo po koloni neko povelje od

krožnik, pribor in čaše so imeli pred seboj. Ostale prostore so zasedli starši in drugi povabljeni. Tov. Udovč Jože je otvoril slavlje. Iz podanih besed je zvenela radost, da v novi domovini lahko damo otrokom veselo, sončno mladost, damo ono, česar mi sami nismo imeli. Pohvalil je odlične učence, ki so pravilno razumeli besede maršala Tita in izrazil željo, da prihodnje leto nagradi še več odličnjakov. Nazdravil je otrokom in staršem, ki so z navdušenjem izpili kujo vina na zdravje mladega naraščaja, ki je zigranjo ploskan.

Načelnica pionirskega odreda se je z izbranimi besedami zahvalila tov. predsedniku in s tem ljudski oblasti za vso skrb. Tov. upraviteljica šole je govorila o pomenu dne, »o otroku nove domovine, o sodelovanju doma in šole, ki bo rodilo začelne uspehe.«

Prijetni kuhinjski duhovi so nas zaščetili. Kuharice so polnile krožnike z obaro in pečenko in rezale dišeče hlebe. Pricela se je pojedina. Veseli zdravice so krožile od mize do mize. Otrok brez staršev je se del poleg srečnejšega tovariša. Pozabil je svojo bol. Reven poleg premožnejšega — enako srečen in zadovoljen. Stara mati, varuhinja osirotelih otrok, je dvigala čašo in s pesmijo na ustnicah in solzo v očeh nazdravljala vsem. »Najstarejša sem!« — je rekel Mikličeva mama, »toda kaj takega še nisem doživel.«

Iz 97 grl pa je zadonela priljubljena dolenska pesem: »En hribček bom kupil.« Pešili so otroci in odrasli. Kar same od sebe so mlade in stare roke v veseljem razpoloženju objele svojega soseda in prešerno je odmenila pesem »Mi se imamo radi« — v gluho noč. Vrstila se je pesem za pesmijo. Ubirali so jih starci pevci — ne starci po letih, toda ne pevci od včeraj. Tov. Strajnar, s svojim blagodonečim tenorjem, pa Može Jože s prijnim basom, Kastelic Janez pa Angela Mrvarjeva s svojim polnim sopranom — vso so nas zabaval, da smo pozabili na vse.

Mislite, da so naši mali dremali? Kaj še! Sladkali so se s godarjenimi bonboni in čajem ter opašali peteline, ki so se že začeli oglušati po vasi. Zvrstili so se pod milim nebom v kolo, kamor so pritegnili svoje starše in ostale. Kakor iz enega grla je valovalo skozi nočno tišino... »Mi gra dimo ceste, pruge, postavljamo moste duge.«

Novak Fanti.

Beležimo na kratko

V Zužemberku vise lični tabli z napisom »Kmetijska zadruga«. Nekoliko proč pa je že lepša »Okrajin magazin«. V celi širini okolice do Zvirč pa imajo gospodinje po vrtovih in poljih posajene mnoga solate. Če prideš v zadružno ali magazin in proši za kis, ti povsod srečano odgovore: »Nimamo!«

In zakaj nimajo kisa? Vodstvo magazina nima interesa, da bi oskrbelo potrošnike s kisom, čeprav je to dolžno. Kmetijska zadruga pa je sede za kis prodala. »Pravijo, da jih bodo dali narediti. Gospodinje pa »pravijo«, da naj bi bili gotovi vsaj do konca petletke. Letos bo šla solata že tako in tako v »rože«, saj v glave ne more, ker je suša.

Ce bi pa tovarišice vseeno rade jedle solato s kisom, se peljite po en liter kisa v Ljubljano, kjer ga je na pretek in vas bo stal okrog 300 din. Vidite, o tem naj bi se pogovorili v okrajnem magazinu in v kmetijski zadrugi!

Zužembercan

čela kolone. Pred menoj se zaziblje tovariš in obrne nazaj ter zašepeč: »Zoran naprej!« Se predno pa sem jaz stopil iz kolone in odšel na celo, je nekdo, ki je stal poleg mene, prenesel povelje naprej in boriči so še petetali dale: »Zoran naprej! Zoran naprej!«

Stopil sem iz vrste, si popravil prestreljeno roko s še ne zaceljeno rano nekoliko globlje pod suknjič in potegnil za seboj premrle noge ter se bolj vlekel kot hodil, na celo bataljona do komandanta.

»Znaš li za put do sela Gaberje, me vpraša komandant Pero; ko sem stopil pred njega in ga komaj spoznal v temi.

»Znam, kako da ne,« sem mu odgovoril, obenem pa sem se razveselil ob misli, da bom lahko stisnil roko svoji zaskr

Da nas ne bo pozimi zeblo!

Clane sindikalnih podružnic Novega mesta je lanska zima izučila. Neprožnost in brezskrbnost odborov večine sindikalnih podružnic našega mesta je zakrivila marsikatero nezadovoljnost svojih članov, ki so po napornem delu zmrzvali pozimi v stanovanju, namesto da bi v njem našli prijetno topel kotiček, kjer bi se odpocili za nov odgovoren jutrišnji dan.

Da se starci grehi letos ne ponove, so odbori vso stvar vzeli pravočasno v roke. Dokaz temu je prijetna druščina članov sindikalnih podružnic Okrajnega ljudskega odbora, Okrajnega magazina, Doz-a, ki so v teh dnevih na Gorjancih v soglasju z Gozdno upravo pripravljajo dragocen plamenček za štedilnik in peč, kjer si bodo v prostem času — zbrani z družinico — sladili ure zasluženega počitka. Kljub težkemu fizičnemu delu, ki ga od vsakega posameznika terja deviška bukev, se počutijo člani teh podružnic kar lepo — nekako izletniško. Roka, vajena peresa in svinčnika, se je spopriajnila s sekiro, macolo in žago. Hoste, katerim naši sovražniki privoščijo pogin, da je prostor mladi rasti, ki bo z načrtnim pogozdovanjem znova oživela — še lepša kot je bila. Včeraj še stoječe bukve leže v metrskih skladanicah zložene ob cesti, kamor bo pripeljal kamion, da jih odpelje v pričakajoče domove.

Meter za metrom krasnega bukovja — meter za metrom zadovoljstva članov naše sindikalne podružnice. Tako rastejo skladnice — tako raste spoznanje vseh nas. Vsega tega pa ne bi bilo, »če bi bila vreča prazna«. Za to skrbi naša Minka Meršolovo, ki je zamenjala pero s kuhalnicu. Pred svojo skromno rezidenco izgleda kakor kapelnik pred orkestrom. Pozna vsakega posameznika v brigadi bolj, kot dirigent violinista, har-

fenista ali koga drugega. »Ta nima zdravega želodca, temu ledvice načajajo.« — Minka najde za vsakega krožnik ustrezajočega zadovoljstva. Njej se lahko zahvalijo vsi člani sindikalne podružnice Okrajnega ljudskega odbora, da kljub slabim fizičnim močim brigadirjev tako hitro rastejo metrske skladnice.

V pjeni neposredni bližini ji konkuriра Angelka, uslužbenka Okrajnega magazina — sedaj kuharica. Z nedolžno zvitom obrazom obišče Minko Meršolovo. »Veš, Minka, jaz se nekam slabo počutim!« Medtem pa z očmi šviga na vse strani in že si zapisi v možgane jedilni list Okrajnega ljudskega odbora. Niti pozdraviti nima časa. Ze je za ovinkom v svoji kuhanji. »Hop, ne damo se! Naši ne bodo slabše jedli!« In že je primaknila k bogatemu jedilnemu listu svojih brigadirjev nov ovčirek.

Tako nekako je z nami v Gorjancih. Veliko dela — velika utrujenost — še več zadovoljstva. Komandant brigade Okrajnega magazina, Ivan Ravnikar, in Okrajnega ljudskega odbora, Mile Strajnjar, sta kar zadovoljna, ker vidita, da se ljudje trudijo v potu svojega obrazca. Posebno ponosna sta na Jeršetovo, Anico, Udovčevega Stankota, Goršetovega Iveta, Ravbarjevega Jožeta, Hočvarjevega Jožeta in Potočerjevega Jožeta, ko dajejo s svojim delom vzhled vsem drugim, ki jim zvesto sledi pri delu.

Zvečer, ko sekire počivajo, počivajo tudi brigadirji. Se prej pa povasujejo med seboj, se nasmejejo, zapojejo in kasneje v snu in sanjah, pričakajo nov dan.

Tole smo vam zapisali z željo, da s tem dopisom opozorimo vse sindikalne podružnice, da se se niso pobrigale za drva, da ne bo pozneje neupravičenega godnjana. Pojdite po naši poti — in ne bo vas pozimi zeblo!

Gorjančani.

Po letošnjih dirkah v Št. Jerneju

Vremenski prerok, ki bi bil letos preroval šentjernejškim dirkam dež, bi se po šteno urezal. Po številnih gledalcih — cenili smo jih na približno 4 do 5000 — in tekmovalcih se to pot niso ulile plohe kakor v prejšnjih letih. Krasen poletni dan je obetał zanimivo tekmovanje in lep športni užitek. Posebno je treba podčrtati, da smo letos opazili na dirkah izredno mnogo kmetov s Sentjernejškega in Krškega polja. Zanimanje za reje kasaških, to je takih dirkalnih koni, ki opravljajo sicer tudi vsa poljska in cestna dela, v zadnjem času narašča. Prav in potrebno je to. Saj je včasih okoliča St. Jerneja zalagala s svojimi plemenskimi konji znane hlevne stare Avstrije, glas o dolenjskih konjerecih pa je šel daleč po svetu. Brali smo v zadnjem času, da so plemenski konji danes dragoceno izvozno blago, za katerega nam tujina nudi še bolj dragocene stroje in surovine, ki nas bodo osamosvo-

jile v našem gospodarstvu. Reja konj, ki se posebno obnese v kmečkih obdelovalnih zadrugah, na zadružnih ekonomijah, pa seveda tudi pri kmetovalcih zasebnikih, mora postati spet naš ponos.

Letošnje konjske dirke so začeli pionirji St. Jerneja s kratkim, a prisršnim nastopom. Po predvajanju plemenskih žrebcev republike plemenilne postaje v St. Jerneju se je začel tekmovalni spored, ki je bil pester in bogat.

Najbolj zanimiva dirka dneva je bila enovprežna heat vožnja za triletne in starejše jugoslovanske konje kasače na 1600 m. Ljudje so napeto sledili borbi med očetom in sinom — konjema Olkom in Bojkom. V tretji dirki je zmagal sin-žrebec Bojko s časom 1:27.4. V enovprežni dirki za triletne in starejše konje brez kasaškega rodovnika je zmagała na progi, dolgi 1600 m, triletna Pluta, last Janeza Turka iz Roj. V galopski

dirki triletnih in starejših konj, last kmetijskih zadrug, ekonomij in kmetov s Sentjernejškega in Krškega polja, je zmagaala 8 letna kobila Beba, last Augusta Pirkoviča iz Sel. Posebno pozornost so vzbudili tudi jahači — člani Jugoslovanske armade, ki so tekmovali na toplokrvnih konjih. V skakanju čez zapreke je bil najboljši podporočnik Slobođan Cvejić na kobilici Mici. Zanimivi sta bili tudi dirki enovprežnih voženj na 2200 metrov in handicap vožnja kasače na 2000 metrov. Tekmovanje je zaključila dvovprežna vožnja za triletne in starejše kasaške konje na 2500 m. v kateri sta zmagaala Vidojka in Bojko z vozačem Dragom Hafnerjem.

Udeležba tekmovalcev in konj je bila letos večja kakor v preteklih letih. Ker to niso bile zadnje tekme, ki jih prireja Klub za konjski šport v St. Jerneju, naj pripomimo tudi pomankljivosti, ki bi se dale v bodoče odpraviti. Na dirkališču ni bilo dovolj rediteljev, ki bi skrbeli za red. Gledalci so zato silili ponekod na samo progno in le srečnemu naključju je pripisati, da ni prišlo do težjih nesreč, ko so konji v galopski dirki zavili s proge — v travo. Nepravilno je bilo tudi, da so v času, ko so prihajali gledalci skozi glavnih vhod na tribune, vozili skozi isti vhod vozovi, dirkali po progi konji, vprije itd. Morda bi se dalo to bolje

urediti z vhodom na zapadni strani hipodroma. Prodajanje vstopnic pri samo dveh okencih se je slabo obneslo. Ljudje so čakali tudi po pol ure, da so prišli do kart. Stožišča in sedišča bi lahko prodajale »leteče blagajne« naravnost pred samim vhodom; teh bi naj bilo vsaj deset ali pa še več, saj bi s tem množice ljudstva v kratkih minutah lahko prišle na svoje prostore.

In še beseda o prehrani. Hrano je delila na trgu le ena gostilna. Mnogi niso mogli dobiti ničesar, ker so v kuhinji opoldne enostavno ustavili izdajanje hrane zaradi prehudega navala. V istem času pa so bili drugi lokalni v St. Jerneju — prazni! Hrane in piće je zmanjšalo tudi na dirkališču. Z nekaj več iznajdljivosti in prožnosti bi v St. Jerneju to vprašanje lahko bolje rešili.

Končno želimo pri prihodnjih dirkah tudi — točen začetek po napovedanem času. Z boljšo notranjo organizacijo samih dirk bi se dali skrajšati odmori med posameznimi točkami, ki so bili tokrat predolgi in so predreitev zavlekli. Klubu za konjski šport v St. Jerneju pa želimo pri njegovem nadaljnjem delu čimveč uspehov. Skupaj z ljudsko oblastjo naj poskrbi, da se bo sloves dolenjskih kasaških konj znova dvignil na višino, na kateri je že bil.

T.

„Pionir“ izpolnil polletni plan

Kolektivom, ki so že izpolnili polletno plansko nalogu, se je pridružil tudi »Pionir«. Dne 22. junija je bil polletni plan dosežen 100% a do konca meseca t. j. do izteka polletja pa bo plan presežen za 5%.

Največja zasluga za izpolnitveni polletnega plana gre nedvomno udarnikom, katerih je bilo od meseca marca proglašenih 167, pri tem moramo upoštevati, da se je gradbena sezona začela šele koncem meseca marca. Tudi racionalizator Zore je s skonstruiranjem dveh stavbnih dvigal znatno pripomogel k izpolnitvi plana. Podjetje je v teku leta izvedlo notranjo reorganizacijo in uzpostavilo tri sektorje, ki operirajo samostojno. S tem je bila dana možnost vsem, da najtesneje sodelujejo pri sprovajjanju planskih nalog ter upravljanju podjetja samega. Ne samo to, z reorganizacijo smo zmanjšali število neproduktivnega kadra za okrog 70 ljudi, kar zmanjšalo preko 2 milijona dinarjev. Od tega števila jih je bilo več kot ena tretjina vključenih v produkcijo, ostali pa dani na razpolago drugim podjetjem, ki so jih primerno zapoštila. Nekaj od teh se je vključilo tudi v zadrugo.

Kolektiv podjetja si je v mesecu marcu na masovnem sestanku izvolil tudi »Delavski svet«, ki ga sestavlja 30 članov, ki danes aktivno sodelujejo pri zboljšanju delovnih pogojev, odpravi napak in pri samem sprovajjanju planskih nalog. No, rezultat vsemu temu je, da smo dogradili v letošnjem letu dva velika silosa v Straži in Gradacu, a v

Rosalnicah 16 zasižnih silosov za žito. Poleg tega je dograjenih še niz kmetijskih objektov v Trebanjskem, Crnomeljskem in Krškem okraju in pa še celo vrsta nedograjenih zgradb, ki bodo dovršene do 29. novembra, tako kot se je kolektiv zavezal, da po do tega dne izpolnil svojo letno nalogu. To je odgovor vsem klevetnikom naše domovine, ki govorijo, da silosov ne bomo dovršili, vendar smo bili kos tem nalogam brez vsake tuje pomoči in s tem smo zavezali jezik Budimpeštanskemu radiju, ki nas je klevetal.

Ali mi to birokracija?

V novomeškem okraju smo glede preskrbe z mesom v zadnjem času na kaj slabem stališču. Od meseca marca do skoraj konca junija so bili potrošniki in bolniki samo dva krat deležni mesa. Ko pa je bilo v predzadnjem tednu meseca junija po dolgem presledku zopet nakazano meso tudi podeželju, so bili razočarani bolniki, ker so razpečevalci mesa prejeli odredbo, da se deli meso na bolniške in še nekatere dodatne nakaznice edino le v Novem mestu. Zakaj to? Kako naj bolnik potuje v Novo mesto po 1 kg mesa? Pa tudi če koga pošlje, pride nakazana količina mesa precej draha, končno pa tudi ni gotovo, če meso v Novem mestu dobri tedaj ko pride ponj. Tako so lahko pot in nepotrebni stroški zastonj. Pri takih neumestnih in neutemeljenih odredbah ni čuda, če se širi nezadovoljstvo. Res, skrajni čas je, da se preneha s takimi birokratičnimi odredbami.

Ali mi to birokracia?

V novomeškem okraju smo glede preskrbe z mesom v zadnjem času na kaj slabem stališču. Od meseca marca do skoraj konca junija so bili potrošniki in bolniki samo dva krat deležni mesa. Ko pa je bilo v predzadnjem tednu meseca junija po dolgem presledku zopet nakazano meso tudi podeželju, so bili razočarani bolniki, ker so razpečevalci mesa prejeli odredbo, da se deli meso na bolniške in še nekatere dodatne nakaznice edino le v Novem mestu. Zakaj to? Kako naj bolnik potuje v Novo mesto po 1 kg mesa? Pa tudi če koga pošlje, pride nakazana količina mesa precej draha, končno pa tudi ni gotovo, če meso v Novem mestu dobri tedaj ko pride ponj. Tako so lahko pot in nepotrebni stroški zastonj. Pri takih neumestnih in neutemeljenih odredbah ni čuda, če se širi nezadovoljstvo. Res, skrajni čas je, da se preneha s takimi birokratičnimi odredbami.

Od veselja je jokala in dolgo se ni mogla umiriti. Tudi drugi so jokali od veselja in me potiskali za mizo. Malo je manjkalo, da niso tudi meni odpovedale zatvornice na očeh in spustile sole po premraženih lich.

In ker sem v resnici »jaza«, je bilo vse, kar je bilo na mizi, odslej namenjeno le meni.

Vpraševanja in pripovedovanja ni bilo ne konca ne kraja in tako smo se razgovarjali še dolgo v noč. Spat sem šel k četi, ki je bila nameščena pri Lukačih, drugi dan pa sem se zopet oglašil doma in potem še večkrat, ker smo v vasi logorovali celih osem dni.

Ko pa sem se zopet odpravil naprej z batalom, je mama znova zajokala in med solzami vzduhnila: »Ne vem, če te bom še kdaj videla, morda nikoli več.«

Ko pa sem stopal po cesti v vas, sem se ozrl nazaj in mama je še vedno stala na pragu ter gledala na meni, nato pa si je s predpasniki segla na oči ter stopila nazaj v vežo.

Tako so se s svojimi sinovi srečavale in poslavljale množe matere in premnoge so se od svojih sinov poslovile za vedno.

Slovenska mati ne bo nikdar pozabila tistega gorja, ki ga je povzročil kruti fašizem, nikdar se ne bo odrekla žrtvam, ki jih je dala za osvoboditev in za to, da bi se genijalna zamisel naše Partije uresničila v končnem cilju — v socializmu.

Velikih pridobitev nacionalne borbe nam ničene ne more iztrgati z rok, kakor tudi ne more zavrniti ali preprečiti nadaljnje razvoja narodne revolucije, kajti vse to budno čuva tisto ljudstvo, ki je bilo sposobno ustvariti pogoje za socializacijo dejelne in ki je z vsemi žrtvami znova pripravljeno braniti neodvisnost svoje zemelje. Naj sovražniki nove Jugoslavije računajo na vse to in na naj ne pozabljamajo tega, da jugoslovanski narodi še niso pozabili na svoje žrtve in prestano gorje.

zid s področem pečjo, na katerem sva s sestro Frančko včasih vlekle »špano«, včasih pa tudi drug drugega za lase. Končno pa je le peč bila vedno mesto sprave in pomirjenja, posebno pozimi in kadar naju je mama našekala po zadnji plati s kako debelo trsko ter pokazala v kot na peči.

Torej doma nisem imel kam potrkati. Anžičkovi še niso legli k počitku, kar sem sklepal po glasovih, ki so prihajali iz zatemnjene oken. Hiša je visoko pritlična tako, da okna nisem mogel doseči z roko. V veliki nestrnosti sem snel s ramen svojo dolgo francosko puško in s koncem cevi potkal na zaprte polknice. Najprvo se oglasi domaći Francelj in vpraša: Kaj je? Jaz sem na pol proseče, na pol ukazovalno dejal: »Odprite prosim!«

Trenutek sem še počakal pred hišo, nakar se odpre večna vrata, med katerimi se pojavi neka ženska in v kateri sem spoznal svojo mamo. Pozdravil sem z besedami »dober večer«, vsaka nadaljnja beseda pa mi je ta hip zamrla v grlu. Mama ni odgovorila niti na pozdrav, niti ni rekla kako drugo besedo, ko sem jo vpraševal: ste še pokonci?, še niste šli spati. Brez besed se je umaknila nazaj v večjo, jaz pa sem stopil naprej v prazno in temno večjo. Mama je šla naravnost v sobo, ne da bi počakala, da bi vstopil še jaz in da bi nato zaklenila vrata, kar sem storil jaz, ko sem vstopil v večjo. Jaz sem si tako razlagal materino misel: lačen je revez, pa je prišel vprašati za košček kruha, ali malo večerje. Se danes sem prepričan, da je tako mislila mama in da so tako mislili tudi vsi ostali domaći in sosedje, ki so sedeli za mizo, jedli toplo potico in pili vino, vsi skupaj pa so me dokaj nezaupljivo pogledovali.

Stopil sem do mize, na kateri je poleg jedi stala tudi svetilka. Pozdravil sem vse skupaj in jim želel »dober tek«, vendar pa si še danes ne morem pojasniti, zakaj nobenemu ni-

sem ponudil roke v pozdrav. Mama me je tako povprašala, če sem kaj lačen in ali če me močno zebe, medtem pa je že segla na krožnik in mi ponudila velik kos, kadeče se, tople potice. Pri tem pa niti malo ni slutila, da streže svojemu sinu, kar sem lahko ugotovil iz njenih kretnj in iz obrazca samega. Jaz sem vpraševal razne stvari in odgovarjal na številna vprašanja, obenem pa napeto pričakoval, kdaj me bodo spoznali. Ne vem, zakaj sam nisem povedal, kdo sem.

Ko sem tako nekaj minut stal poleg mize, kot da sem nočo prvič med temi ljudmi, bi si skoraj tudi jaz sam mislil, da so me belogardisti resnično ubili na Dolžu, kjer sem bil pred tremi meseci ranjen. Se posebno čudno pa se mi je zdelo vse to zato, ker sem že iz bolnišnice v Rogu sporocil domov, kako je z meno in da naj bodo glede mene brez skrbi, dokler se ne bi zgordilo kaj drugega.

V globokem začudenju sem se vseeno veselo razgovarjal z njimi in z očmi motril zdaj enega, zdaj drugega. Naenkrat pa me Kresov Francelj malo bol